

támpontot jelentene, ha így előre felmérve megkapná a könyvtárak várható szükségletét. Hiszen a műszaki könyvek zöme, különösen a drágábbja a könyvtárakon keresztül jut az olvasóhoz. Ugy hiszem egy ilyen kísérellettel mindenképpen érdemes volna foglalkozni.

Kraus Béláné

- x - x - x -

HOGYAN KÖTTESSÜK BE A FOLYÓIRATÉVFOLYAMOKAT?

Valamilyen előírást, lehetőleg s z a b v á n y t keresek erre vonatkozólag és ilyen nincs. Feltételezem, hogy ez minden könyvtárosnak hiányzik. Az ilyen előírás rögzítése nem is lehet könnyű feladat annyira különböző a különböző lapok egyes számainak egymáshoztartozósága, a kiadók által meghatározott kötetek rendszere. Különbözőképpen fogják fel az egyes könyvtárosok is /vagy a könyvkötő megítélésére bízzák/ s ezáltal ugyanazt a folyóiratévfolyamot az egyes könyvtárak egymástól - és többnyire a kiadó intenciójától is - teljesen eltérő eljárással köttetik. Ha változik a könyvtárosnak - vagy esetleg hozzá nem értő vállalati főnökének - személye, akkor már egy könyvtáron belül is eltér egymástól ugyanannak a lapnak két egymást követő kötete.

Ez a rendszertelenség igen sok zavart okoz. Legvilágosabb lenne, ha minden előfizető megkapná a kiadó által előre készített bekötőtáblát, amelynek felíratából és vastagságából nyilvánvaló, hogy mi tartozik bele. Nem lenne viszont helyes devizagazdálkodás talán, ha a tőkés országok lapjainál erre fordítanók a keretet, amiből további értékes irodalmat kaphatunk. Így, -ugy hiszem, - hogy ez a mostani állt a l á n ó s z a v a r csak szabványosítással szüntethető meg a jövőre, ha a multon nehéz is már segíteni.

Az olyan havilap, amelynél a sorszám évente újra indul és a naptári hónapok számát követi, aránylag a legegyszerűbb eset. De mi a teendő, ha az évfolyam év közben indul - pl. a tanév kezdetén, - tartalomjegyzéke az ilyen évfolyamra vonatkozik, nekünk viszont a lap naptári év szerint jár. Vagy ha akár, az egyes számok vastagságánál, akár gyakori

/heti, kétheti, vagy még sűrűbb/ megjelenésénél fogva több-félére osztandó az évfolyam és a kiadó az évfolyamot hol egy sorszámmal jelöli, hol fél-, harmad-, vagy negyedévre osztja a számozást és esetleg még ezt a kiadói számozást is több kötetre kell osztani. Vékony kötet kényelmesebben kezelhető, vastagot viszont az elveszés veszélye kevésbé fenyeget és a könyvtári gyakorlatban sajnos ez sem utolsó szempont.

Az évi vagy félévi tartalomjegyzék többnyire címlapul szolgál és az utolsó kötet végéről előreveendő, de előfordul, hogy a lapszámozás szerint a kötet végén van a helye. Ha nincs számozva, akkor vagy az első kötet elején, vagy az utolsó végén kellene lennie. Hogyha azonban a következő év első száma hozza az előző év tartalomjegyzékét, úgy a kötésnek ezt talán meg kellene várnia. - Ajánlatos volna ilyen esetben /ha beszüntetjük a megrendelést/ külön megrendelni a meglévő évfolyam tartalomjegyzékét. - Gyakori az a helytelen eljárás, hogy a kötetben legfőleg van az első szám címlapja, mintha az az egész kötetre vonatkoznék /néha még kívülről rá is ragasztják/ és utána az évi tartalomjegyzék - látszólag az előtérbe helyezett 1. számon belül, - holott a tartalomjegyzék való az első helyre, mert az egész kötet-egységre ez vonatkozik.

Ha tartalomjegyzékük csak az egyes számoknak van, esetleg a külső címlapokon, úgy azok bekötendők akkor is, ha a címlap grafikailag egyébként azonos, vagy érdektelen. Van úgy, hogy nincs belső címlap, sőt fejléc sem a vezércikk felett, ami az egyes számokat egymástól elválasztaná; ilyenkor természetesen bekötendők a sorszámot is feltüntető egyes címlapok. Ha a hátlap belső oldalán van a tartalomjegyzék, de egy lapnak nem minden számánál van így, akkor nyilván csak az üres hátlapokat szabad eldobnunk. Általában, mikor kötendők be a címlapok, hátlapok? Kár a kötetet fölöslegesen vastagítani, viszont értékes, pótolhatatlan anyagot felületesen eldobnunk sem szabad.

A hirdetések sokszor igen értékesek. Eldobni nem lenne helyes. Némelyik kiadó külön számtípussal számozza a hirdetéseket - hozzájuk tartozik gyakran a külső címlap is, - ez esetben egyesíthetők ezek a kötet végén, vagy külön kötetben, így a szövegrész áttekinthetőbb. Van viszont, ahol szöveglap másik oldala hirdetés, egyféle lapszámozása van az egész egységnek, az ilyen sorrendje nem bolygatható. Az is gyakori, hogy külön lapszámozzák a hirdetéseket, de ilyen számú lapon van a tartalomjegyzék, ami nem választható el a szövegtől, ha az évfolyamnak külön tartalomjegyzéke nincs.

Némelyik folyóiratnál egy közös főcím alatt időszakonként alcimmal megkülönböztetett különböző tárgyú füzetek jelennek meg. Nincs rá szabály, hogy tárgy, vagy időegység szerint tartoznak ezek össze. /A különböző felfogás a katalógizálásnál is más-más eljárást kíván./

Szabályos, vagy szabálytalan időközökben külön számok, vagy mellékletek jelennek meg. A sorszám nélküli külön szám /ha folyamatos lapszámozásból ez nem tűnik ki/, a megjelenés időpontjának megfelelő helyre, vagy a kötet végére kerül? A melléklet önálló cikk szokott lenni, ez ugy hiszem, önálló egységként, könyvként kezelendő. De ha valaki mint a folyóirat mellékletét keresi, akkor csak a katalógusból tűnjék ki a folyóirattal való kapcsolata?

Külön kérdés a kötet felirata. Főcím, alcim, évfolyam száma, évszám, kiadói kötetszám, könyvkötői kötetszám, hónap stb. adatokból mi a legjellemzőbb, félreérthetetlen adat? Ha a gerincen arab és római számot, különböző betűtípust stb.-t látunk, mi legyen ezek jelentése és azt helyes kötési eljárás esetén /még többféle kötet-alosztás esetén is/ hogyan értelmezzük?

-A kérdéshez még bizonyára igen-igen sok kérdés kapcsolódik. S népgazdaságunknak sokszor nagy erőfeszítéssel szerzett tudományos kincsei hozzáférhetőbbé, sőt hozzáférhetővé-tétele érdekében ez a sok kérdés megoldásra vár.

Bányai Mária

- x - x - x -

VENDÉG- ÉS EMLÉKKÖNYV A FAIPARI KUTATÓ INTÉZET
SZAKKÖNYVTÁRÁBAN.

Intézetünk szakkönyvtára, a barátság hónap keretében, 1955. március 7. és 12. között szovjet tudományos és műszaki könyvkiállítást rendezett, amelyről 1955. évi 4. számában a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója is beszámolt. A kiállítás alkalmával a vendégek és az intézet dolgozói egy látogatói iven rögzítették benyomásaikat és véleményüket. Ez önmagában véve nem jelentett újat, hiszen bármilyen kiállításon találkozók az ember hasonló látogatói ivvel, de